

Nr 36

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o), 4:o), 5:o), 11:o), 14:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Genom en den 5 april 1957 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 174, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 2 § 2: o), 4: o), 5: o), 11: o), 14: o) och 17: o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt

Härigenom förordnas, att 2 § 2:o), 4:o), 5:o), 11:o), 14:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

2:o) mål om beslut av landsting, av kommun, annan menighet eller deras representationer, så framt ej klagan föres över Konungens befallningshavandes beslut i anledning av sökt fastställelse å generalplan, stadsplan eller utomplansbestämmelser eller å ändring av fastställd sådan plan eller sådana bestämmelser eller ock målet angår skolväsendets ordnande:

2:o) mål om beslut av landsting, av kommun, annan menighet eller deras representationer, så framt ej klagan föres över Konungens befallningshavandes beslut i anledning av sökt fastställelse å generalplan, stadsplan eller utomplansbestämmelser eller å ändring av fastställd sådan plan eller sådana bestämmelser eller å grunder för beräkning av avgift som avses i lagen om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplätelser å allmän plats, m. m. eller ock målet angår skolväsendets ordnande;

mål om nybyggnad — — — — — till barn;

¹ Senaste lydelse av 2 § 2: o), 4: o) och 17: o) se SFS 1956: 318, av 2 § 5: o) se SFS 1947: 671, av 2 § 11: o) se SFS 1952: 701 och av 2 § 14: o) se SFS 1955: 298.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

mål angående utfyllnadsbidrag enligt lagen om utfyllnad av vissa underhållsbidrag;

- 4:o) mål om avlöningsförmåner — — — — — av smitta;
 mål om sådant bidrag eller understöd av statsmedel, som enligt gällande författningar må beviljas eller skall på rekvisition utbetalas av statskontoret eller tillsynsmyndighet över registrerade understödsföreningar, eller av Konungens befallningshavande, där fråga ej är om bidrag till väg- och brobyggnadsföretag eller om *provisorisk skatteersättning till kommun;*
 mål om sådant bidrag eller understöd av statsmedel, som enligt gällande författningar må beviljas eller skall på rekvisition utbetalas av statskontoret eller tillsynsmyndighet över registrerade understödsföreningar, eller av Konungens befallningshavande, där fråga ej är om bidrag till väg- och brobyggnadsföretag eller om *skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform;*
- 5:o) mål om tullbehandling — — — — — oriktig ursprungsbezeichnung;
 mål om taxering till skatt eller annan avgift;
 mål om taxering till skatt eller annan avgift, om debitering eller indrivning av utskylder eller andra avgifter;
 mål om debitering eller indrivning av utskylder eller andra avgifter;
 mål om skyldighet — — — — — lämna bidrag;
 mål om restitution av utskylder, böter eller andra allmänna medel;
 mål om restitution av utskylder, böter eller andra allmänna medel, *dock ej oljeavgift;*
- anmärknings- eller redogörelsemål, — — — — — allmänna medel;
 11:o) mål om avgäld — — — — — eller förening;
 mål om undantag från tillämpningen av de om vissa jordbruksarrenden enligt lag gällande särskilda bestämmelser;
 mål om undantag från tillämpningen av de om vissa jordbruksarrenden enligt lag gällande särskilda bestämmelser *eller av föreskrifter i lagen om fiskearrenden;*
- mål om Konungens befallningshavandes — — — — — märkliga byggnader;
 14:o) mål om inmutning — — — — — om luftfart;
 mål om registrering av elektrisk starkströmsledning eller understation eller om upphävande av sådan registrering;
 mål om registrering av elektrisk starkströmsledning eller understation eller om upphävande av sådan registrering *så ock om återkallelse av koncession å sådan ledning;*
- mål om vägrat — — — — — andra personalstiftelser;
 17:o) mål om kyrkotukt — — — — — veterinärstyrelsens inseende;
 mål om bötesansvar; mål om annat föreläggande vid vite än sådant, mål om bötesansvar; mål om annat föreläggande vid vite än sådant,

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

som må givas enligt författningar rörande banker eller andra penninginrättningar, författningar rörande yrkesmässigt utövande av köp och försäljning i kommission av aktier, obligationer och liknande värdepapper, författningar rörande fondbörsverksamhet, lagen om polisväsendet i riket, lagen om uppsikt å jordbruk, lagen om rätt till fiske, lagen med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m., brandlagen, såvitt angår kommuns skyldigheter enligt samma lag, civilförsvarslagen, utom såvitt rör inrättandet av enskilda skyddsrum, *eller* lagen om särskilda skyddsåtgärder för vissa kraftanläggningar; mål om utdömande av vite enligt andra än nämnda författningar;

som må givas enligt författningar rörande banker eller andra penninginrättningar, författningar rörande yrkesmässigt utövande av köp och försäljning i kommission av aktier, obligationer och liknande värdepapper, författningar rörande fondbörsverksamhet, lagen om polisväsendet i riket, lagen om uppsikt å jordbruk, lagen om rätt till fiske, lagen med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m., brandlagen, såvitt angår kommuns skyldigheter enligt samma lag, civilförsvarslagen, utom såvitt rör inrättandet av enskilda skyddsrum, lagen om särskilda skyddsåtgärder för vissa kraftanläggningar *eller författningar rörande åtgärder för att trygga tillgången inom riket på mineralolja*; mål om utdömande av vite enligt andra än nämnda författningar;

mål om häktads — — — — — i brottmål;

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1957 såvitt avser ändringen i 2 § 11:o), den 1 januari 1958 såvitt avser den i 2 § 2:o) vidtagna ändringen angående mål om beslut av landsting, av kommun, annan menighet eller deras representationer och den i 2 § 14:o) vidtagna ändringen samt i övrigt den 1 juli 1957. Beträffande besvär över beslut om provisorisk skatteersättning skall dock äldre lag alltjämt äga tillämpning.

I anslutning till viss nytillkommande resp. föreslagen lagstiftning föreslås vissa jämkningar i reglerna om regeringsrättens behörighet.

1. I proposition till innevarande års riksdag (nr 157) framlägges förslag till lag om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m. De i denna lag avsedda upplåtelseerna är dels sådana för försäljningsändamål m. m., som omnämnes i 2 § allmänna ordningsstadgan, dels upplåtelser av plats för allmän parkering under begränsad tid. För dylika upplåtelser skall kommun äga uttaga avgift enligt grunder, som beslutas av kommunens fullmäktige. Till ledning för bestämmandet av dessa grunder sägs i lagen beträffande upplåtelser jämlikt 2 § allmänna ordningsstadgan allenast att avgiften skall vara skälig samt i fråga om upplåtelser av parkeringsplatser att avgiften må utgå med belopp, som kan vara lämpligt för trafikens ändamålsenliga ordnande. Fullmäktiges beslut om sådana grunder skall för att vinna bindande kraft underställas länsstyrelsen för prövning och fastställelse. Över länsstyrelsens beslut får talan föras hos Kungl. Maj:t. I propositionen uttalas att, eftersom dessa beslut skall grundas på en skälighetsprövning, besvären uteslutande torde böra handläggas av Kungl. Maj:t i statsrådet.

På hemställan av konstitutionsutskottet (utl. nr 16) har riksdagen antagit det i propositionen framlagda förslaget till lag om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m.

Enligt 2 § 2:o) regeringsrättslagen tillkommer det regeringsrätten att upptaga och avgöra besvär i mål om beslut av bl. a. kommun eller dess representationer med vissa särskilt angivna undantag. I 3 § samma lag stadgas bl. a. att, därest i sådana mål klagan rör myndighets beslut i anledning av sökt fastställelse å landstings, menighets eller dess representations beslut, regeringsrätten med eget utlåtande skall överlämna målet till avgörande av Konungen i statsrådet.

Med hänvisning till vad i nyssnämnda proposition uttalats har *föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg*, vid lagrådsremissen förordat, att undantag gjordes i 2 § 2:o) regeringsrättslagen så att besvär över KB:s beslut i anledning av sökt fastställelse å grunder för beräkning av avgift som avsåges i lagen om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats, m. m., icke komme att tillhöra regeringsrättens upptagande. Ändringarna i regeringsrättslagen har föreslagits skola träda i kraft den 1 januari 1958.

2. Enligt 2 § 2:o) regeringsrättslagen ankommer det på regeringsrätten att som sista instans upptaga och avgöra besvär i mål angående bidragsförskott enligt lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn.

För årets riksdag har framlagts proposition (nr 139) med förslag till lag om utfyllnad av vissa underhållsbidrag. Förslaget innebär, att barn, som är berättigat att av sin fader eller moder erhålla underhållsbidrag med lägre belopp än 720 kronor för år, under vissa förutsättningar får rätt att av allmänna medel erhålla utfyllnad av underhållsbidraget i form av ett s. k. utfyllnadsbidrag. De bestämmelser, som föreslagits beträffande utfyllnadsbidragen, överensstämmer nära med vad som gäller i fråga om bidragsför-

skott. Sålunda föreslås bl. a. att bidragsförskottslagets regler om ansöknings-, utbetalnings- och fullföljdsförfarandet i tillämpliga delar skall gälla beträffande utfyllnadsbidragen.

På hemställan av andra lagutskottet (utl. nr 30) har riksdagen för sin del antagit det framlagda förslaget till lag om utfyllnad av vissa underhållsbidrag med viss ändring, som i detta sammanhang saknar intresse.

Departementschefen har i nu förevarande proposition uttalat, att besvär i mål om utfyllnadsbidrag — liksom i mål om bidragsförskott — borde i sista instans upptagas och avgöras av regeringsrätten. För att möjliggöra detta har föreslagits erforderlig ändring i regeringsrättslagen att träda i kraft samtidigt som lagen om utfyllnad av vissa underhållsbidrag, d. v. s. den 1 juli 1957.

3. Enligt 2 § 4:o) regeringsrättslagen ankommer det på regeringsrätten att upptaga och avgöra bland annat mål om sådant bidrag eller understöd av statsmedel, som enligt gällande författningar må beviljas eller skall på rekvisition utbetalas av, jämte andra myndigheter, länsstyrelse, där fråga ej är om bidrag till väg- och brobyggnadsföretag eller om provisorisk skatteersättning till kommun.

Med provisorisk skatteersättning avses i detta sammanhang sådan ersättning till kommun, som utgår enligt förordningen den 1 juni 1951 (nr 568). Skatteersättningen utgår på grund av den höjning av de kommunala ortsavdragen, varom beslut fattades vid 1950 års riksdag. Såsom skäl för att målen om provisorisk skatteersättning undantogs från regeringsrättens handläggning för att i stället prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet anfördes i samband med att regeringsrättslagen på denna punkt ändrades år 1951, att avgörandet av målen i betydande utsträckning torde komma att influeras av skälighetssynpunkter och att målen dessutom ofta var av brådskande natur, eftersom utgången kunde bli avgörande för de kommunala utdebiteringsbesluten hösten 1951.

I proposition (nr 97) till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit viss ytterligare höjning av de kommunala ortsavdragen samt i anslutning härtill hemställt om riksdagens bemyndigande att utfärda föreskrifter rörande statsbidrag till kommunerna för åren 1958—1965 enligt i propositionen närmare angivna grunder. Det föreslås vidare, att den provisoriska skatteersättningen i anledning av 1950 års ortsavdragsreform inordnas i det nya statsbidraget, vilket förutsättes skola utgå på grundval av ett utav staten tillskjutet skatteunderlag till kommunerna. Storleken av det tillskjutna skatteunderlaget avses skola för varje bidragsår bestämmas av länsstyrelsen senast den 10 september året före varje bidragsår. Tidpunkten har valts med hänsyn till gällande föreskrifter om fastställande av den kommunala utdebiteringen. Statsbidragets belopp skall beräknas med utgångspunkt från den fastställda kommunala utdebiteringen och utbetalningen av bidraget föreslås skola anknytas till nu gällande regler om utbetalning av kommunalskatte-medel samt verkställas av länsstyrelsen. Stats-

bidraget, i vilket sålunda även ingår den nuvarande provisoriska skatteersättningen, föreslås benämnt »skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform».

I det av 1956 års kommunalskatterevison avgivna betänkandet med förslag till nya kommunala ortsavdrag (SOU 1956: 41), som ligger till grund för propositionen nr 97, har anförts att klagan över länsstyrelsens beslut beträffande storleken av tillskjutet skatteunderlag bör, på samma sätt som i fråga om den provisoriska skatteersättningen, få prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet.

På hemställan av statsutskottet (utl. nr 95) har riksdagen med godkännande av i sistnämnda proposition angivna allmänna grunder för statsbidrag till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter i ämnet.

I nu förevarande proposition har *departementschefen* i denna fråga anfört:

»Samma skäl, som föranledde att målen om provisorisk skatteersättning förklarades skola prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet, talar för att kommande mål rörande den nu föreslagna skatteersättningen undantages från regeringsrättens handläggning. Särskilt bör understrykas att, i fall där besvär anförts över länsstyrelsens beslut, det slutgiltiga beslutet om skatteunderlagets storlek bör föreligga innan kommunen på hösten samma år beslutar om utdebitering för det kommande året, och att målen följaktligen är av särskilt brådskande natur. I enlighet med det anförda bör ändring vidtagas i 2 § 4:o) regeringsrättslagen. Ändringen torde böra träda i kraft den 1 juli 1957. Enär provisorisk skatteersättning avses skola utbetalas även under senare hälften av 1957, torde genom en övergångsbestämmelse böra stadgas att i fråga om mål om sådan ersättning äldre lag skall tillämpas.»

4. I proposition till årets riksdag (nr 144) framlägges förslag till förordning om oljelagring m. m. samt i anslutning därtill förslag till förordning om oljeavgift m. m.

Enligt den förstnämnda förordningen skall skyldighet att hålla lager av mineralolja åligga vissa säljare och förbrukare av sådan olja. Tillsynen å lagerhållningen och å efterlevnaden av förordningen i övrigt skall utövas av en av Kungl. Maj:t utsedd tillsynsmyndighet. Enligt uttalande i propositionen är avsikten att anförtro denna uppgift åt riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.

Förslaget innehåller regler om bestämmande av lagringsskyldighetens omfattning för varje lagringsskyldig och om sättet för lagrens förvaring samt föreskrifter om skyldighet att lämna tillsynsmyndigheten vissa uppgifter om försäljning, förbrukning och ineliggande lager av olja.

Försummar lagringsskyldig att hålla olja i lager i föreskriven myckenhet eller på föreskrivet sätt, skall enligt förslaget tillsynsmyndigheten förelägga honom vite att inom viss tid vidtaga rättelse. Även vid försummelse att fullgöra uppgiftsplikt, vilken försummelse straffas med böter, äger tillsynsmyndigheten förelägga vite.

Förslaget till förordning om oljeavgift m. m. innebär att lagringsskyldig skall vara pliktig att erlagga i förordningen bestämd avgift dels om han erhåller dispens från lagringsskyldigheten, dels ock om han eljest försummar att fullgöra sin lagringsskyldighet. I visst fall skall säkerhet för oljeavgift ställas; underlåtenhet att ställa säkerhet medför skyldighet att genast betala avgift. Oljeavgiften debiteras och uppbäres av tillsynsmyndigheten, som skall ha rätt att under angivna förutsättningar nedsätta eller eftergiva avgiften. Tillsynsmyndigheten äger jämväl efter vad som provas skäligt i vissa fall förordna om återbäring av debiterad oljeavgift.

Tillsynsmyndighetens beslut enligt de båda förordningarna skall kunna överklagas hos Kungl. Maj:t, men de skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan, där ej annorlunda förordnas. I propositionen uttalas, att besvär enligt de båda förordningarna till övervägande del kommer att avse rena lämplighetsfrågor. Besvärspövrningen anses därför böra ankomma på Kungl. Maj:t i statsrådet.

De båda förordningarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1958. Redan dessförinnan skall de emellertid kunna tillämpas i vissa delar. Bl. a. skall viss uppgiftsskyldighet vara fullgjord redan innevarande år, därvid även föreskriften om vitesföreläggande skall gälla om skyldigheten försummas. Vidare skall vissa bestämmelser om oljeavgift, däribland reglerna om debitering, uppbärande och nedsättning, tillämpas redan före 1957 års utgång.

I utlåtande nr 34 har andra lagutskottet hemställt, att riksdagen måtte för sin del antaga det framlagda förslaget till förordning om oljelagring med viss i detta sammanhang betydelslös ändring och i utlåtande nr 45 har bevillningsutskottet hemställt om antagande av förslaget till förordning om oljeavgift m. m.

Enligt 2 § 5:o) regeringsrättslagen skall bl. a. mål om taxering till skatt eller annan avgift, mål om debitering eller indrivning av utskylder eller andra avgifter samt mål om restitution av utskylder, böter eller andra medel ankomma på regeringsrätten. I samma paragraf 17:o) ges enahanda regel för mål om föreläggande vid vite. Undantag stadgas dock för vitesförelägganden som skett med stöd av vissa i lagen särskilt angivna författningar.

Med hänsyn till vad i propositionen rörande beredskapslagring av olja föreslagits har i nu förevarande proposition *departementschefen* funnit i 2 § under punkt 5:o) i regeringsrättslagen böra införas en bestämmelse, som från regeringsrättens befattning med mål om taxering till skatt eller annan avgift eller om debitering eller indrivning av utskylder eller andra avgifter undantar mål, vari klagan föres över beslut om debitering av oljeavgift eller om indrivning av sådan avgift. Vidare har föreslagits, att i samma punkt stadgas, att vad som gäller mål om restitution av utskylder, böter eller andra allmänna medel ej skall ha avseende å oljeavgift. Slutligen har bland undantagen från de mål om vitesföreläggande, som regeringsrätten enligt punkt 17:o) har att handlägga, införts författningar rörande åtgärder för att trygga tillgång inom riket på mineralolja. Lagändringarna har föreslagits skola träda i kraft den 1 juli 1957.

5. I proposition till årets riksdag (nr 151) framlägges förslag till lag om fiskearrenden. I lagförslaget finnes bl. a. intagen en bestämmelse, att arrendenämnd skall kunna medgiva undantag från vissa föreskrifter i lagen. Över arrendenämnds beslut i sådan fråga får enligt förslaget besvär anföras hos länsstyrelsen, vars beslut skall kunna överklagas hos Konungen.

Tredje lagutskottet har i utlåtande nr 21 hemställt, att riksdagen måtte för sin del antaga det framlagda förslaget till lag om fiskearrenden med viss i detta sammanhang betydselös ändring.

Efter att ha erinrat om de i förslaget till lag om fiskearrenden intagna bestämmelserna om rätt för arrendenämnd att dispensera från vissa föreskrifter har *departementschefen* anfört:

»Bestämmelser om en liknande dispensgivning finnes även beträffande sociala jordbruksarrenden. Enligt 2 § 11:o) regeringsrättslagen upptages och avgöres besvär över länsstyrelsens beslut i sådana mål av regeringsrätten. I fråga om besvär i dispensmål enligt den föreslagna lagen bör, såsom ock i propositionen uttalas, samma besvärsförfarande gälla. Föreskrift härom kan lämpligen införas i nyssnämnda lagrum. I likhet med den föreslagna lagen bör den här avsedda ändringen i regeringsrättslagen träda i kraft den 1 oktober 1957.»

Lagrådet har ej haft någon erinran att framställa mot de föreslagna ändringarna av regeringsrättslagen och har vidare tillagt:

»Den 28 mars 1957 har lagrådet avgivit yttrande över förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar. Lagrådet har därvid förordnat den ändringen i lagförslaget, att vissa frågor skulle prövas av myndighet som Konungen förordnar, samt tillika uttalat sig för att besvär skulle åtminstone såvitt angår återkallelse av koncession prövas av regeringsrätten. Lagrådet hemställer att, om lagrådets ståndpunkt beträffande nämnda lagförslag godtages, i förevarande sammanhang till regeringsrättslagen göres erforderligt tillägg, lämpligen under 2 § 14:o).»

Det i propositionen framlagda lagförslaget har kompletterats i enlighet med lagrådets hemställan.

Tredje lagutskottet har i utlåtande nr 22 hemställt om antagande med viss ändring av det framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 2, 3 och 4 §§ lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Utskottet. Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Under förutsättning att riksdagen antager förslagen till *dels* förordning om oljelagring m. m. och förordning om oljeavgift m. m. *dels* lag om fiskearrenden *dels ock* lag angående ändrad lydelse av 2, 3 och 4 §§ lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, får utskottet därför hemställa,

att förevarande proposition, nr 174, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 maj 1957

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, Lindblom, Per Olofsson, Lodenius, fru Sjöström-Bengtsson och herr Ollén;

från andra kammaren: herrar Rylander, Gezelius, Gustafsson i Borås, Ekström, Svensson i Krokstorp, Andersson i Björkäng, Lundqvist och fröken Bergegren.
